
TOEZICHTSRAPPORT

Inzake het onderzoek van de Commissie van Toezicht naar de rechtmatigheid van het MIVD-onderzoek naar proliferatie van massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen

Inhoudsopgave

Paragraaf 1.		
Taak van de MIVD met betrekking tot proliferatie van massavernietigingswapens	1	
Paragraaf 2.		
Onderzoek van de Commissie	2	
Paragraaf 3.		
Samenwerking en afstemming van taken tussen MIVD en AIVD	2	
Paragraaf 4.		
Uitoefening (bijzondere) bevoegdheden	4	
4.1	Bevindingen ten aanzien van de inzet van art. 21 WIV 2002	
4.1.1	Onderscheid tussen agenten en informanten	4
4.1.2	Zorgverplichting ex art. 15 WIV 2002 bij het gebruik maken van informanten	6
4.1.3	Samenwerking van de MIVD met buitenlandse collega-diensten	6
4.1.4	Beëindiging van operaties	7
4.1.5	Verzoek om toestemming ten aanzien van een netwerk van agenten	8
4.2	Bevindingen ten aanzien van de inzet van art. 27 WIV 2002	
4.2.1	Toelichting art. 27 WIV 2002	8
4.2.2	Verzoek om toestemming selectie op grond van art. 27 lid 3 WIV 2002	9
4.2.3	Termijnen met betrekking tot art. 27 WIV 2002	10
4.2.4	Mandatering ten aanzien van het vaststellen van trefwoorden	10
4.2.5	Vernietigingstermijn ex art. 27 lid 9 WIV 2002	12
Paragraaf 5.		
Conclusies en aanbevelingen	13	

TOEZICHTSRAPPORT

Inzake het onderzoek van de Commissie van Toezicht naar de rechtmatigheid van het MIVD-onderzoek naar proliferatie van massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen

1. Taak van de MIVD met betrekking tot proliferatie van massavernietigingswapens

Een van de aandachtsgebieden van de MIVD is het onderkennen en in kaart brengen van verwerving van nucleaire, biologische en chemische wapenprogramma's door risicolanden en terroristische groeperingen. De MIVD geeft in haar jaarverslag 2004 aan dat zij haar activiteiten op het gebied van proliferatie versterkt heeft. Reden hiervoor is het feit dat delen van het NAVO-grondgebied inmiddels binnen het bereik van de overbrengingsmiddelen voor massavernietigingswapens liggen en de Nederlandse krijgsmacht ingezet is in regio's waar landen beschikken over massavernietigingswapens. Daarnaast geeft de MIVD aan dat toekomstige ontwikkelingen op het gebied van massavernietigingswapens consequenties kunnen hebben voor de veiligheid van de NAVO, de Europese Unie en daarmee Nederland.¹

De MIVD heeft dan ook een belangrijke taak in het verrichten van onderzoek naar de activiteiten van de risicolanden op het gebied van ontwikkeling en verwerving van massavernietigingswapens en hun overbrengingsmiddelen. Als risicolanden worden door de MIVD genoemd: Iran, Syrië, Noord-Korea en Pakistan. De MIVD verricht tevens onderzoek naar de Russische Federatie en de Volksrepubliek China als prolifererende (verspreidende) landen.²

De activiteiten die de MIVD verricht in het kader van het onderzoek naar proliferatie vinden plaats op basis van de A-taak van de MIVD, zoals vermeld in art. 7 lid 2 sub a van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 (verder te noemen: WIV 2002). Deze taak omvat:

'het verrichten van onderzoek:

1°. omtrent het potentieel en de strijdkrachten van andere mogendheden, ten behoeve van een juiste opbouw en een doeltreffend gebruik van de krijgsmacht;

2°. naar factoren die van invloed zijn of kunnen zijn op de handhaving en bevordering van de internationale rechtsorde voor zover de krijgsmacht daarbij is betrokken of naar verwachting betrokken kan worden.'

Daarnaast wordt het onderwerp proliferatie van massavernietigingswapens en hun overbrengingsmiddelen genoemd in het Aanwijzingsbesluit, dat ziet op het onderzoek betreffende andere landen, van de Minister-President, Minister van Algemene Zaken, ex art. 7 lid 2 sub e WIV 2002.³ Dit Aanwijzingsbesluit geldt tevens voor de AIVD (zie art. 6 lid 2 sub d WIV 2002). In de toelichting op dit Aanwijzingsbesluit wordt duidelijk gemaakt dat deze

¹ MIVD Jaarverslag 2004, p. 63.

² MIVD Jaarverslag 2004, p. 63-65.

³ Zie art. 1 sub b van de 'Aanwijzing onderwerpen Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten', *Staatscourant* 23 december 2004, nr. 248, p. 10.

Aanwijzing de activiteiten die de MIVD uitvoert op grond van art. 7 lid 2 sub a, b, c en d WIV 2002 onverlet laat.

2. Onderzoek van de Commissie

De Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (verder te noemen: de Commissie) heeft een onderzoek verricht naar alle door de MIVD vanaf 29 mei 2002 (inwerkingtreding van de WIV 2002) ontwikkelde activiteiten in het kader van het onderzoek naar de proliferatie van massavernietigingswapens en hun overbrengingsmiddelen. De Commissie heeft alle aangewende bevoegdheden in kaart gebracht en getoetst aan de wettelijke vereisten, met inbegrip van de Mandaatregeling Defensie Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 en Wet veiligheidsonderzoeken⁴ en de daaronder ressorterende submandaatregelingen. Daarbij is tevens getoetst of de verrichte onderzoekshandelingen voldeden aan de vereisten van noodzakelijkheid (artikel 18 WIV 2002), proportionaliteit en subsidiariteit (artikel 31 en 32 WIV 2002). Naast dossieronderzoek heeft de Commissie tevens gesprekken gevoerd met enkele voor het onderzoek proliferatie verantwoordelijke medewerkers van de dienst en met de coördinator van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (art. 4 WIV 2002).

3. Samenwerking en afstemming van taken tussen MIVD en AIVD

De Commissie heeft geconstateerd dat bij de afstemming van de taken tussen de beide diensten zich enkele problemen hebben voorgedaan, welke naar het oordeel van de Commissie mede kunnen worden gezien als een uitvloeisel van het Aanwijzingsbesluit in de zin van art. 6 lid 2 sub d en art. 7 lid 2 sub e WIV 2002.⁵ Dit Aanwijzingsbesluit geeft de onderwerpen weer die de diensten in het kader van hun buitenlandtaak dienen te onderzoeken. Een van deze onderwerpen betreft de ‘ontwikkelingen in landen die relevant zijn in het kader van de proliferatie van massavernietigingswapens en hun overbrengingsmiddelen.’ In de toelichting op dit Aanwijzingsbesluit wordt opgemerkt dat de nadere uitwerking naar aspecten, landen en regio’s om redenen van nationale veiligheid is vastgelegd in een geheime bijlage bij het besluit.

Beide diensten hebben met betrekking tot bepaalde landen een leidende rol gekregen. Wel wordt in de toelichting op het Aanwijzingsbesluit vermeld dat dit Aanwijzingsbesluit de activiteiten die de beide diensten uitvoeren op grond van hun andere taken onverlet laat.

De genoemde afstemmingsproblemen hebben ertoe geleid dat onvoldoende kon worden voldaan aan één van de doelstellingen van het Aanwijzingsbesluit, zoals verwoord in de toelichting:

‘De verstrekking van één aanwijzing aan beide diensten ten aanzien van de genoemde onderwerpen beoogt een zorgvuldige afstemming en samenwerking tussen beide diensten en tot het onverwijld delen van relevante informatie.’

Uit de WIV 2002 (art. 58) volgt dat de beide diensten een wettelijke verplichting hebben om elkaar zoveel mogelijk medewerking te verlenen. Dit om tot een ‘zo doelmatig en doeltreffend mogelijk optreden van de diensten te komen.’⁶

⁴ *Staatscourant* 5 augustus 2002, nr. 147, p. 6. Zie ook de wijzigingen op deze mandaatregelingen:

Staatscourant 2 mei 2003, nr. 84, p. 11 en *Staatscourant* 16 augustus 2004, nr. 155, p. 7.

⁵ ‘Aanwijzing onderwerpen Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten’, *Staatscourant* 23 december 2004, nr. 248, p. 10.

⁶ *Kamerstukken II* 1997/98, 25 877, nr. 3, p. 72.

De Commissie constateert dat de gekozen verdeling in landen (mede) heeft geleid tot enkele problemen met betrekking tot de afstemming van taken tussen de beide diensten. De Commissie beveelt aan de mogelijkheden te onderzoeken voor een andere verdeling, waarbij meer wordt aangesloten bij de verschillende taken van beide diensten.

Een zekere mate van overlap van taken kan echter – ook bij een zo helder mogelijke verdeling – niet worden voorkomen. Naar het oordeel van de Commissie is hier met name een taak weggelegd voor de hoofden van de diensten, die verantwoordelijk zijn voor de samenwerking. De Commissie acht dit vooral bij een onderzoek als het onderhavige van belang, gezien de duidelijke taak die beide diensten hebben op dit onderzoeksgebied en gezien het feit dat overlap van taken in de rede ligt.

De Commissie benadrukt hier tevens de rol die de coördinator van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (art. 4 WIV 2002) zou kunnen vervullen. Deze coördinator heeft onder andere tot taak om, overeenkomstig de aanwijzingen van de Minister-President in overeenstemming met de overige betrokken Ministers, de uitvoering van de taken van de diensten te coördineren. De wetgever zegt hierover:

‘Het is evident, dat (...) beide diensten er baat bij hebben dat het handelen van de diensten waar nodig op elkaar wordt afgestemd. Voor zover dat in de praktijk onvoldoende mocht geschieden, geeft artikel 4, derde lid, onder b, van het wetsvoorstel naar onze mening een adequate voorziening; de coördinator heeft immers tot taak de uitvoering van de taken door de diensten te coördineren.’⁷

In art. 5 WIV 2002 wordt bepaald dat de hoofden van de diensten de coördinator medewerking dienen te verlenen voor de uitoefening van zijn taak. De Commissie merkt hierbij op dat de coördinator zijn wettelijke taak slechts kan uitvoeren wanneer hij over voldoende gegevens bezit. Blijkens art. 5 WIV 2002 is deze informatievoorziening in handen gelegd van de hoofden van de diensten.

De Commissie beveelt aan dat de coördinator van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (art. 4 WIV 2002) zo nauw mogelijk bij de afstemming van taken en werkzaamheden van de beide diensten op het gebied van het onderzoek naar de proliferatie van massavernietigingswapens betrokken wordt.

De Commissie constateert dat de samenwerking tussen de AIVD en de MIVD door de dienstleiding van de beide diensten naar behoren is vormgegeven. Het belang van samenwerking wordt dan ook door beiden onderschreven. Daarbij zij aangetekend dat verbeteringen op dit punt uiteraard mogelijk zijn. In het onderhavige geval deed het probleem zich echter voor op de werkvloer van de diensten. De Commissie wijst erop dat de dienstleiding ook verantwoordelijk is voor het overbrengen van de gemaakte afspraken binnen de organisatie.

Los van de vraag welke modus gekozen dient te worden voor een juiste afstemming van taken, kan tevens de vraag worden gesteld of de instelling van één team of task force, bestaande uit zowel de medewerkers van de AIVD, als die van de MIVD die zich bezig houden met het onderzoek naar de proliferatie van massavernietigingswapens, niet aanbevelenswaardig zou zijn. De overlap van taken en de (gesignaleerde) problemen die voortvloeien uit deze overlap zouden in dit geval voorkomen worden, hetgeen beantwoordt aan het uitgangspunt van art. 58 lid 1 WIV 2002. Tevens zou dit naar het oordeel van de

⁷ *Kamerstukken II 1997/98, 25 877, nr. 3, p. 24.*

Commissie kunnen leiden tot een doelmatiger onderzoek naar de proliferatie van massavernietigingswapens.

De Commissie beveelt aan onderzoek te doen naar de praktische voor- en nadelen van één operatieteam.

4. Uitoefening (bijzondere) bevoegdheden

Bij het onderzoek naar proliferatie van massavernietigingswapens en hun overbrengingsmiddelen wordt door de MIVD, naast de bevoegdheid tot het verzoeken om inlichtingen aan informanten ex art. 17 WIV 2002, de bijzondere bevoegdheid ex art. 21 ingezet. Het betreft hier de inzet van natuurlijke personen die onder verantwoordelijkheid en onder instructie van de MIVD zijn belast met het gericht verzamelen van gegevens omtrent personen en organisaties die voor de taakuitvoering van de dienst van belang kunnen zijn.

Naast de inzet van bronnen maakt de MIVD gebruik van art. 27 WIV 2002: het ongericht ontvangen en opnemen van niet-kabelgebonden telecommunicatie en het toepassen van een nadere selectie op deze communicatie. In de volgende paragrafen zal worden ingegaan op de bevindingen van de Commissie ten aanzien van de inzet van deze bijzondere bevoegdheden door de MIVD.

4.1 Bevindingen ten aanzien van de inzet van art. 21 WIV 2002

4.1.1 Onderscheid tussen agenten en informanten

Algemeen kader

Bij het gebruikmaken van menselijke bronnen door de MIVD dient onderscheid te worden gemaakt tussen het raadplegen van informanten en de inzet van agenten. Art. 17 WIV 2002, waarin wordt bepaald dat de MIVD bevoegd is zich voor het verzamelen van gegevens te wenden tot bestuursorganen, ambtenaren en voorts een ieder die geacht wordt de benodigde gegevens te kunnen verstrekken, bevat de grondslag voor het raadplegen van informanten. Onder een informant wordt verstaan:

‘de natuurlijke persoon die door de positie waarin hij verkeert dan wel de hoedanigheid die hij heeft over gegevens beschikt of kan beschikken die voor een goede taakuitvoering van de dienst van belang kunnen zijn.’⁸

Art. 21 WIV 2002 regelt de inzet van agenten, waarbij onder agent dient te worden verstaan: de ‘natuurlijke persoon die doelbewust door een dienst wordt ingezet om gericht gegevens te verzamelen die voor de taakuitvoering van de dienst van belang kunnen zijn’.⁹ Het kan daarbij zowel om eigen medewerkers van de dienst gaan als om externe personen, die specifiek voor deze taakuitvoering zijn aangezocht.

Het wezenlijke verschil tussen informant en agent is dat een agent wordt gestuurd. Deze werkt in opdracht en onder supervisie van een dienst. Agenten krijgen van een dienst de opdracht om bepaalde informatie te achterhalen. Een dergelijke sturing ontbreekt bij de informanten. Zij verschaffen slechts informatie waarover zij gelet op hun positie of hoedanigheid reeds beschikken of kunnen beschikken. Het onderscheid tussen beide figuren kan in de praktijk erg klein zijn.

De sturing van een agent komt tot uitdrukking in een wettelijk voorgeschreven instructie aan de agent. De wetgever geeft aan dat de instructiebevoegdheid uitdrukkelijk is neergelegd,

⁸ Kamerstukken II 1997/98, 25 877, nr. 3, p. 31.

⁹ Kamerstukken II 1997/98, 25 877, nr. 3, p. 31.

teneinde ‘de verantwoordelijkheid voor de inzet van een agent ook daadwerkelijk waar te kunnen maken.’¹⁰ Deze instructie dient ingevolge art. 21 lid 6 WIV 2002 schriftelijk te worden vastgelegd.

‘Niet alleen is dat vanuit intern-beheersmatig oogpunt wenselijk (sturing van operationele activiteiten), maar ook om het optreden van de agent, indien daartoe aanleiding is, achteraf te kunnen toetsen en te evalueren.’¹¹

Hanteren van het onderscheid door de MIVD

Bij de meeste operaties van de MIVD waarbij menselijke bronnen worden ingezet in het kader van het onderzoek naar de proliferatie van massavernietigingswapens heeft de MIVD het onderscheid tussen agenten en informanten naar het oordeel van de Commissie in voldoende mate onderkend. Bij de inzet van enkele bronnen is dit echter anders. Deze bronnen hadden de status van informant, terwijl zij naar de mening van de Commissie gestuurd werden door de MIVD en derhalve als agent hadden moeten worden aangemerkt. Een voorbeeld hiervan is het verzoek van de dienst bepaalde contacten aan te gaan, dan wel bestaande contacten uit te breiden of weer op te pakken. Het betreft hier activiteiten die de bronnen kennelijk naar aanleiding van het verzoek van de MIVD hebben verricht. Dit levert naar het oordeel van de Commissie sturing van de kant van de MIVD op.

De Commissie onderkent dat het onderscheid tussen agenten en informanten soms niet duidelijk te maken is, aangezien het hier een glijdende schaal betreft, waarbij het soms niet eenvoudig vast te stellen is waar men zich op die schaal bevindt. De Commissie benadrukt dat bij twijfel omtrent de status die een bron dient te krijgen, gekozen moet worden voor de procedure met de meeste waarborgen, i.e. art. 21 WIV 2002. Bij gebruikmaking van deze bevoegdheid is de dienst in staat haar verantwoordelijkheid tegenover haar bronnen beter vorm te geven. In dit geval dient een schriftelijke instructie te worden gemaakt (zie art. 21 lid 6 WIV 2002), hetgeen ervoor zorgt dat het optreden van een bron beter kan worden getoetst en geëvalueerd. Dit laatste belang wordt tevens gediend door het voorschrift dat de toestemming tot de inzet van deze bevoegdheid na drie maanden dient te worden verlengd.

In een bepaald geval werd bij de inzet van een bron door de MIVD op een gegeven moment onderkend dat de bron de status van agent diende te krijgen. Het verzoek om toestemming aan de Minister van Defensie werd echter pas ingediend na de periode waarin de bron de belangrijkste activiteiten op verzoek van de MIVD had verricht. De uiteindelijke toestemming van de Minister van Defensie volgde pas enkele weken later.

De Commissie acht het noodzakelijk dat de MIVD de status die een bron van de dienst dient te krijgen goed in het oog houdt en dat tijdig het verzoek om toestemming tot inzet van een agent bij de Minister van Defensie wordt ingediend en verleend door deze, zodat onrechtmatige uitoefening van deze bijzondere bevoegdheid wordt voorkomen.

Bij de inzet van één bron werd door medewerkers van de Afdeling Humint (AHM) van de MIVD opgemerkt dat de bron van de MIVD – die destijds als informant werd aangemerkt – op een bepaald moment de status van agent zou dienen te verkrijgen. Naar het oordeel van de Commissie was dit een juiste opmerking, gezien de voorgenomen activiteiten van deze bron en de mate van sturing van de kant van de MIVD. Dit voornemen van de dienst werd echter niet verwezenlijkt en de bedoelde bron bleef informant.

¹⁰ Kamerstukken II 1997/98, 25 877, nr. 3, p. 31.

¹¹ Kamerstukken II 1997/98, 25 877, nr. 3, p. 32.

De Commissie beveelt aan dat bij de MIVD wordt voorzien in een adequaat (intern) toezichtsmechanisme op de inzet van bronnen, zodat er controle wordt gehouden op de status die deze bronnen dienen te krijgen.

4.1.2 Zorgverplichting ex art. 15 WIV 2002 bij het gebruik maken van informanten

Bij de inzet van enkele bronnen bestond naar de mening van de Commissie een veiligheidsrisico voor deze bronnen. Deze bronnen waren ten tijde van het bestaan van dit veiligheidsrisico informant.

Anders dan bij de inzet van agenten het geval is, hoeft voor het gebruik maken van informanten geen toestemming te worden verzocht. Wel dient naar het oordeel van de Commissie, gezien de zorgplicht van de Directeur MIVD voor de veiligheid van bronnen op grond van art. 15 sub c WIV 2002, verantwoording plaats te vinden door de Directeur MIVD voor het gebruik maken van deze informanten. Voor het voldaan zijn aan deze zorgverplichting dienen alle in aanmerking komende belangen te worden meegenomen. Daarbij geldt naar het oordeel van de Commissie in ieder geval een plicht voor de MIVD bronnen te waarschuwen voor de gevaren die zij mogelijk lopen wanneer zij activiteiten voor de MIVD verrichten.

De MIVD heeft deze zorgplicht vormgegeven door verschillende rapportagelijnen te creëren naar de Directeur MIVD bij het gebruik maken van informanten die een veiligheidsrisico lopen als gevolg van het werk voor de MIVD. De Commissie heeft geconstateerd dat ook de Minister van Defensie persoonlijk toezicht houdt op de inzet van dergelijke informanten.

De Commissie is van oordeel dat de MIVD op deze manier voldoet aan haar verplichting zorg te dragen voor de veiligheid van personen met wier medewerking gegevens worden verzameld (art. 15 sub c WIV 2002).

4.1.3 Samenwerking van de MIVD met buitenlandse collega-diensten

Bij de inzet van enkele bronnen werkte de MIVD samen met buitenlandse collega-diensten. Art. 59 WIV 2002 geeft hiervoor het wettelijk kader. In art. 59 lid 4 WIV 2002 wordt bepaald dat aan inlichtingen- en veiligheidsdiensten van andere landen technische en andere vormen van ondersteuning kunnen worden verleend ten behoeve van door deze instanties te behartigen belangen, voor zover:

- a. deze belangen niet onverenigbaar zijn met de belangen die de diensten hebben te behartigen, en
- b. een goede taakuitvoering van de diensten zich niet tegen de verlening van de desbetreffende vorm van ondersteuning verzet.

Over de ‘belangen die de dienst heeft te behartigen’ wordt door de regering opgemerkt:

‘Het onder a genoemde criterium (...) is noodzakelijkerwijs in algemene termen gesteld; het gaat daarbij immers om een veelheid aan belangen. Soms zijn die belangen vertaald in concreet vastgesteld regeringsbeleid, zoals bijvoorbeeld het mensenrechtenbeleid; maar vaak ook niet.’¹²

Uit deze overweging valt af te leiden dat er een groot aantal belangen bestaat die de dienst heeft te behartigen, maar dat het niet mogelijk is deze belangen limitatief op te sommen. Bovendien is de concrete invulling van het begrip sterk afhankelijk van de omstandigheden van het geval.

¹² Kamerstukken II 1999/00, 25 877, nr. 8, p. 101.

Eén bron van de MIVD werd na verloop van tijd voor een groot gedeelte aangestuurd door een van de buitenlandse collega-diensten. Daarnaast werden verschillende buitenlandse agenten (die werden gerund door deze buitenlandse dienst) bij dit onderzoek ingezet, die direct gelieerd waren aan de bron van de MIVD. Overigens verrichtten deze buitenlandse agenten geen activiteiten op Nederlands grondgebied. De Commissie constateert dat de MIVD op de (buitenlandse) activiteiten van deze agenten weinig zicht had.

De Commissie heeft de samenwerking van de MIVD met de buitenlandse collega-dienst in de genoemde casus getoetst aan de wettelijke vereisten ex art. 59 WIV 2002. Daarbij heeft de Commissie geconstateerd dat er een gebrek aan toezicht van de MIVD was op de activiteiten van de bron – die voor een groot gedeelte werd aangestuurd door de buitenlandse dienst – en op de activiteiten van de buitenlandse agenten die bij deze operatie werden ingezet. De activiteiten van deze agenten konden consequenties hebben voor de bron van de MIVD.

Uit art. 15 sub c WIV 2002 volgt dat de (Directeur van de) MIVD zorg dient te dragen voor de veiligheid van de personen met wier medewerking gegevens worden verzameld. Deze zorgverplichting moet naar de mening van de Commissie worden gezien als één van de ‘belangen die de dienst heeft te behartigen’ in de zin van art. 59 lid 4 WIV 2002. Wanneer de MIVD onvoldoende toezicht kan houden op de activiteiten van de Nederlandse bron voldoet de MIVD niet aan haar verantwoordelijkheid voor deze bron en zodoende wordt naar het oordeel van de Commissie niet voldaan aan de vereisten die voortvloeien uit art. 59 WIV 2002. In het geval dat de activiteiten van de buitenlandse agenten een redelijkerwijs voorzienbaar veiligheidsrisico kunnen opleveren voor de bron van de MIVD, is het naar het oordeel van de Commissie tevens aangewezen voor de MIVD om – binnen haar vermogens – toezicht te houden op de activiteiten van deze agenten.

De Commissie beveelt aan dat de MIVD haar verantwoordelijkheid jegens een bron ten volle neemt en daartoe toezicht houdt op de activiteiten van de bron van de MIVD en – binnen haar vermogens – op de activiteiten van buitenlandse agenten binnen het relevante samenwerkingsverband, voor zover die activiteiten een redelijkerwijs voorzienbaar veiligheidsrisico voor de bron van de MIVD kunnen opleveren.

4.1.4 Beëindiging van operaties

In eerste instantie gaf de MIVD niet aan wanneer een operatie als beëindigd moest worden beschouwd: de dienst verlengde de inzet van de agent gewoon niet meer. Tegenwoordig wordt een beëindigingsverzoek naar de Directeur van de MIVD gestuurd, die het verzoek vervolgens dient te accorderen. Dit zorgt ervoor dat de Directeur MIVD een volledig overzicht heeft van lopende en afgesloten operaties.

De Commissie stemt in met deze wijze van beëindiging. Op deze manier is de Directeur MIVD immers beter in staat zijn verantwoordelijkheid voor de agenten die de MIVD inzet vorm te geven (vgl. de zorgverplichting ex art. 15 WIV 2002).

De MIVD geeft hiermee uitvoering aan de aanbeveling van de Commissie uit een eerder toezichtsrapport.¹³

¹³ Zie Toezichtsrapport inzake onderzoek van de Commissie van Toezicht naar de rechtmatigheid van een contra-terrorisme operatie van de MIVD; *Kamerstukken II* 2004/05, 29 924, nr. 1.

4.1.5 Verzoek om toestemming ten aanzien van een netwerk van agenten

In eerste instantie gebruikte de MIVD voor de inzet van een netwerk van agenten – die gezien de wijze van inzet in een grote mate vergelijkbaar waren – één verzoek om toestemming. Dit verzoek was vrij breed van opzet.

In een later stadium heeft de MIVD het verzoek om toestemming gesplitst, in die zin dat een zelfstandig verzoek om toestemming werd ingediend voor elke agent. Volgens de MIVD is hiermee een meer specifieke aansturing mogelijk door de Afdeling Humint (AHM) en kan de Directeur MIVD beter worden geïnformeerd over de ontwikkeling per agent qua informatiepositie en inzetgebied.

De Commissie onderschrijft dit standpunt van de MIVD. Naar het oordeel van de Commissie dient voor de inzet van elke agent in beginsel een apart verzoek om toestemming te worden vervaardigd. Met name is het van belang dat ten aanzien van elke agent een eigen afweging op grond van de beginselen van noodzakelijkheid (art. 18 WIV 2002), subsidiariteit en proportionaliteit (art. 31 en 32 WIV 2002) plaatsvindt.

4.2 Bevindingen ten aanzien van de inzet van art. 27 WIV 2002

4.2.1 Toelichting art. 27 WIV 2002

Art. 27 WIV 2002 voorziet in de bevoegdheid tot het met een technisch hulpmiddel ongericht ontvangen en opnemen van niet-kabelgebonden telecommunicatie en het toepassen van een nadere selectie op de opgeslagen gegevens. Het ontvangen en opnemen wordt momenteel uitgevoerd door de Afdeling Verbindingsinlichtingen (AVI) van de MIVD, maar zal binnenkort worden overgenomen door de nieuw op te richten ‘Nationale SIGINT (Signals Intelligence) Organisatie’ (NSO), waarin zowel de MIVD als de AIVD participeert.¹⁴ Het toepassen van een nadere selectie op de gegevens zal bij de beide diensten blijven berusten.

De wetgever geeft aan dat het bij deze bevoegdheid gaat om interceptie van ‘etherverkeer in de ruimste zin van het woord’ en in het bijzonder om interceptie van telecommunicatieverkeer dat via satellieten plaatsvindt.¹⁵

Over het karakter van het ongericht ontvangen wordt door de wetgever de volgende uitleg gegeven:

‘Daarmee wordt bedoeld dat de interceptie zich niet richt op berichten die afkomstig zijn van een bepaalde persoon of organisatie dan wel gerelateerd zijn aan een technisch kenmerk, maar dat bijvoorbeeld al het berichtenverkeer dat via een bepaald satellietkanaal of op een bepaalde frequentie wordt verzonden als het ware uit de ether wordt ‘gezogen’ en vervolgens in computers wordt opgeslagen.’¹⁶

In art. 27 lid 2 WIV 2002 wordt bepaald dat voor de uitoefening van de bevoegdheid tot het ongericht ontvangen en opnemen van niet-kabelgebonden telecommunicatie geen toestemming van de Minister van Defensie of namens deze het hoofd van de dienst (art. 19 WIV 2002) is vereist. Het toestemmingsvereiste is hier niet voorgeschreven omdat het enkele opvangen en opnemen van telecommunicatie geen inbreuk op de persoonlijke levenssfeer oplevert, aangezien van de inhoud van de opgenomen berichten (nog) geen kennis wordt genomen.

¹⁴ Zie hiervoor het convenant dat tussen de MIVD en de AIVD is gesloten: *Staatscourant* 9 oktober 2003, nr. 195, p. 11.

¹⁵ *Kamerstukken II 1997/98*, 25 877, nr. 3, p. 44.

¹⁶ *Kamerstukken II 1997/98*, 25 877, nr. 3, p. 44.

Van een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer kan eerst sprake zijn na een nadere selectie van de gegevens op grond van:

- a. gegevens betreffende de identiteit van een persoon dan wel een organisatie;
- b. een nummer als bedoeld in artikel 1.1, onder t, van de Telecommunicatiewet, dan wel enig technisch kenmerk;
- c. aan een nader omschreven onderwerp gerelateerde trefwoorden.

Gezien de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer wordt bij het toepassen van de selectie wel vereist dat toestemming wordt verleend. Voor selectie op grond van de categorieën a en b is toestemming van de Minister van Defensie vereist (art. 27 lid 4 WIV 2002). Deze toestemming wordt verleend voor een periode van drie maanden en kan telkens worden verlengd.

Bij de selectie aan de hand van trefwoorden wordt gewerkt met onderwerpen. De Minister van Defensie dient ingevolge art. 27 lid 5 WIV 2002 deze onderwerpen te accorderen, waarna door de MIVD geselecteerd kan worden op grond van aan deze onderwerpen gerelateerde trefwoorden. De toestemming van de Minister van Defensie geldt in dit geval voor een periode van hoogstens een jaar en kan telkens worden verlengd.

‘Het verzoek tot het verlenen van toestemming dient ten minste een nauwkeurige omschrijving van het onderwerp en de reden van de selectie te bevatten. Deze voorwaarden, waaraan het verzoek moet voldoen, waarborgen dat de betrokken minister over het voor het verlenen van de toestemming benodigde inzicht beschikt. Voor dat inzicht hebben de aan de onderwerpen gerelateerde trefwoorden geen toegevoegde waarde.’¹⁷

Op het vaststellen van de trefwoorden wordt in paragraaf 4.2.4 dieper ingegaan.

4.2.2 Verzoek om toestemming selectie op grond van art. 27 lid 3 WIV 2002

Ongeveer sinds februari 2004 wordt er door de MIVD met slechts één verzoek om toestemming gewerkt met betrekking tot het onderwerp proliferatie. Alle deelonderwerpen (die bijv. gericht kunnen zijn op bepaalde risicolanden) zijn in dit verzoek geïntegreerd, waardoor het verzoek om toestemming veelomvattend is geworden. Ingevolge art. 27 lid 4 WIV 2002 wordt de toestemming van de Minister van Defensie voor het selecteren op grond van gegevens betreffende de identiteit van een persoon dan wel een organisatie (art. 27 lid 3 sub a WIV 2002), resp. een nummer als bedoeld in artikel 1.1, onder t, van de Telecommunicatiewet, dan wel enig technisch kenmerk (art. 27 lid 3 sub b WIV 2002), verleend voor een periode van drie maanden, welke toestemming telkens verlengd kan worden. Tussentijds (binnen de wettelijke periode van drie maanden) zijn er een aantal aanvullingen op een lopende toestemming. Bij de eerstvolgende verlenging wordt verwezen naar de vorige verlenging alsmede naar de tussentijdse aanvullingen.

Op deze manier (het telkens terugverwijzen naar oudere verlengingen en aanvullingen) ontstaat er de situatie dat er een opeenhoping komt van targets op grond waarvan de dienst gerechtigd is de in bulk ontvangen gegevens te selecteren. Hieronder vallen echter tevens de personen dan wel organisaties die, naar later blijkt, geen bedreiging voor de nationale veiligheid vormen. Ten aanzien van deze targets is het niet (meer) proportioneel dat de bevoegdheid ex art. 27 lid 3 WIV 2002 wordt toegepast.

De MIVD heeft dit probleem tijdig onderkend: aan het Hoofd van de Afdeling Verbindingsinlichtingen (AVI) wordt tegenwoordig – door tussenkomst van de Afdeling Juridische Zaken – aangegeven welke personen of organisaties niet meer als target worden

¹⁷ *Kamerstukken II 2000/01, 25 877, nr. 14, p. 33.*

gezien. De dienst is in dit geval niet (meer) gerechtigd de ontvangen en opgenomen telecommunicatie te selecteren op de namen van deze personen of organisaties. De MIVD zegt hierover in een intern document:

‘Het is om diverse redenen mogelijk dat criteria die voorheen in een lastgeving zijn opgenomen komen te vervallen. Bijvoorbeeld indien er geen informatie is geselecteerd of niet van de beoogde bron en de verwachting is dat dit ook in de toekomst niet zal plaatsvinden. Ook is het mogelijk dat er communicatie van de beoogde bron is geselecteerd, maar deze geen of onvoldoende relevante informatie bevatte. Voorts is het mogelijk dat het onderzoek een lagere prioriteit heeft gekregen en uit oogpunt van proportionaliteit selectie niet langer noodzakelijk is of dat het onderzoek in zijn geheel is beëindigd.’

Door deze handelwijze voldoet de MIVD aan haar verplichting ex art. 32 WIV 2002, waarin is bepaald dat uitoefening van een bijzondere bevoegdheid onmiddellijk wordt gestaakt, indien het doel waartoe de bevoegdheid is uitgeoefend is bereikt. De Commissie is het eens met de genoemde handelwijze van de MIVD.

4.2.3 Termijnen met betrekking tot art. 27 WIV 2002

De Commissie heeft geconstateerd dat in eerste instantie de toestemming ex art. 27 lid 4 WIV 2002 van de Minister van Defensie voor de selectie zoals bedoeld in art. 27 lid 3 sub a en b WIV 2002 enige malen met een overschrijding van de termijn werd verleend, waarbij de overschrijding veelal enige weken bedroeg. De laatste toestemmingen zijn binnen de wettelijke termijn verleend. De Commissie heeft de indruk dat momenteel tijdig toestemming door de Minister van Defensie wordt verleend.

Het (te laat) verlenen van toestemming heeft geen terugwerkende kracht, zoals bijvoorbeeld al blijkt uit de tekst van de wet, waar in art. 27 lid 4 sub b WIV 2002 wordt gesproken over: ‘de reden waarom de selectie *zal* worden toegepast.’ Wanneer een toestemming tot het selecteren te laat wordt verleend, moet de MIVD derhalve stoppen met de selectie van de opgenomen telecommunicatie. De Commissie constateert dat er op deze manier wel een dilemma voor de dienst ontstaat, aangezien de dienst dan niet in staat is haar wettelijke taken naar behoren uit te oefenen. Dit feit ziet de Commissie als een extra reden om toestemmingen tijdig te verlenen.

De Commissie beveelt aan de toestemming voor de selectie ex art. 27 lid 4 WIV 2002 tijdig te verlenen.

Behoudens het hiervoor genoemde punt beantwoordde de inzet van de selectie ex art. 27 lid 3 WIV 2002 aan de wettelijke vereisten, waaronder de vereisten van noodzakelijkheid (art. 18 WIV 2002), subsidiariteit en proportionaliteit (art. 31 en 32 WIV 2002).

4.2.4 Mandatering ten aanzien van het vaststellen van trefwoorden

Het vaststellen van de trefwoorden ex art. 27 lid 3 sub c WIV 2002 wordt ingevolge de Mandaatregeling Defensie Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 en Wet veiligheidsonderszoeken¹⁸ en de daaronder ressorterende submandaatregelingen verricht door senior analisten van de Afdeling Verbindingsinlichtingen (AVI). Blijkens de overwegingen van de wetgever ten tijde van de behandeling van het wetsvoorstel voor de WIV 2002 werd in eerste instantie voor een ander uitgangspunt gekozen:

¹⁸ *Staatscourant* 5 augustus 2002, nr. 147, p. 6. Zie ook de wijzigingen op deze mandaatregelingen: *Staatscourant* 2 mei 2003, nr. 84, p. 11 en *Staatscourant* 16 augustus 2004, nr. 155, p. 7.

'Het opstellen van de trefwoorden is specialistisch werk dat door terzake deskundig personeel wordt uitgevoerd. In de praktijk zal dan ook een voorstel om bepaalde trefwoorden te hanteren, worden gedaan door een analist. De bevoegdheid de trefwoorden uiteindelijk vast te stellen (te accorderen), alvorens hierop kan worden geselecteerd, ligt evenwel bij het hoofd van de dienst dan wel namens deze een door hem aangewezen ambtenaar.'¹⁹

De MIVD stelt over het vaststellen van de trefwoorden dat het voor de dienst ondoenlijk is om het accorderen van de trefwoorden door de Directeur MIVD, dan wel het hoofd van de Afdeling Verbindingsinlichtingen (AVI) te laten verrichten. De trefwoorden wijzigen volgens de MIVD immers zeer snel en er komen elke keer nieuwe trefwoorden bij.

'Een nadere confrontatie van de voorgestelde regeling met de dagelijkse praktijk heeft aan het licht gebracht, dat de verzamelingen trefwoorden die bij de uitvoering van de selectie worden gehanteerd (zogenoemde woordenbanken) frequent aan wijziging onderhevig zijn; soms worden er dagelijks trefwoorden gewijzigd (toevoegen of verwijderen). Het gaat dan vaak om zeer gedetailleerde wijzigingen, bijvoorbeeld ten aanzien van aanduidingen van chemische verbindingen.'²⁰

De Commissie heeft inzage gehad in de lijst met trefwoorden, zoals die is opgesteld ten behoeve van het onderzoek naar de proliferatie van massavernietigingswapens. Het betreft hier een uitgebreide lijst van trefwoorden waarin vooral een grote hoeveelheid technische termen zijn opgenomen. De Commissie onderschrijft de mening van de MIVD, dat het ondoenlijk is voor elk van deze trefwoorden toestemming door de Directeur MIVD, dan wel het Hoofd van de Afdeling Verbindingsinlichtingen (AVI) voor te schrijven.

De door de analisten van de AVI ingevoerde trefwoorden worden per gebruiker geregistreerd. Het betreft hier een intern controlemechanisme, waarbij de dienst in staat is steekproeven te nemen van de gelogde trefwoorden.

De Commissie stemt in met het nemen van steekproeven door de MIVD van de ingevoerde trefwoorden. Op deze manier is er immers toezicht op de uitoefening van de bevoegdheid tot het selecteren op trefwoord en derhalve moet deze mogelijkheid worden gezien als een waarborg tegen misbruik van de bevoegdheid.²¹ Bovendien voldoet de dienst op deze manier aan haar verplichting controle te houden op uitoefening van het mandaat aan de senior analisten.

'In de gevallen dat de bevoegdheid tot het verlenen van toestemming door de minister (of in voorkomende gevallen door het hoofd van de dienst) is gemandateerd, rust bovendien op de mandaatgever een bijzondere verantwoordelijkheid om op een juiste uitoefening van het mandaat toe te zien.'²²

De wenselijkheid van het voorzien in een intern controlemechanisme speelt met name omdat het selecteren op trefwoord kan leiden tot een inbreuk op de privacy. De Commissie van Toezicht houdt tevens toezicht op de ingevoerde trefwoorden, alsmede op het functioneren van het intern toezichtsmechanisme.

Op deze wijze wordt naar de mening van de Commissie recht gedaan aan het volgende uitgangspunt van de wetgever:

¹⁹ *Kamerstukken II 2000/01, 25 877, nr. 14, p. 34.*

²⁰ *Kamerstukken II 1999/00, 25 877, nr. 9, p. 24-25.*

²¹ Vgl. art. 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) en de daarvan afgeleide jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM).

²² *Kamerstukken II 2000/01, 25 877, nr. 14, p. 9.*

'Het verlenen van mandaat en ondermandaat moet zodanig plaatsvinden dat de bevoegdheid tot het verlenen van toestemming voor het gebruik van een bijzondere bevoegdheid op een hiërarchisch voldoende hoog niveau ligt, terwijl anderzijds een flexibel en effectief optreden van de diensten mogelijk blijft. Duidelijk is dat naar mate de inzet van een bijzondere bevoegdheid ingrijpender gevolgen heeft voor de persoonlijke levenssfeer de beslissing daarover op een hoger niveau behoort te worden genomen.'²³

4.2.5 Vernietigingstermijn ex art. 27 lid 9 WIV 2002

Telecommunicatie die niet direct wordt geselecteerd mag ingevolge art. 27 lid 9 WIV 2002 voor een periode van ten hoogste een jaar worden bewaard ten behoeve van een nadere selectie. Uit het onderzoek van de Commissie van Toezicht is gebleken dat de MIVD niet voldoet aan de vernietigingstermijn van één jaar ex art. 27 lid 9 WIV 2002, in die zin dat telecommunicatie die langer dan een jaar geleden is ontvangen en opgenomen nog steeds wordt bewaard, maar dat er geen selectie plaatsvindt op deze telecommunicatie. Van de inhoud van de communicatie die langer dan een jaar geleden is opgenomen wordt op dit moment dus geen kennis genomen.

De regering stelde over de vernietigingstermijn:

'Indien de gegevens afkomstig uit ontvangen en opgenomen telecommunicatie als bedoeld in artikel 26, eerste lid, van het wetsvoorstel (het huidige art. 27 lid 1 WIV 2002, CvT) na de eerste selectie al zouden moeten worden vernietigd, zou een nadere selectie (...) met als mogelijkheid een verdere verrijking en aanvulling van voor actuele onderzoeken relevante informatie ontbreken. Dit achten wij een onwenselijke situatie. Onder voorwaarden dient een dergelijke nadere selectie, die dus een zekere bewaartermijn voor de desbetreffende gegevens met zich brengt, mogelijk te zijn.'²⁴

Door de MIVD wordt erop gewezen dat voorkomen dient te worden dat mogelijk waardevolle inlichtingen, die relevant kunnen zijn voor enig (lopend) onderzoek, vernietigd zouden worden.

Een toekomstig wetsvoorstel²⁵ zal erop gericht zijn deze vernietigingstermijn te verruimen. De Commissie van Toezicht acht het standpunt van de MIVD, dat voorkomen dient te worden dat mogelijk belangrijke informatie wordt vernietigd en dat om die reden de vernietigingstermijn verruimd zou moeten worden, begrijpelijk. Daarbij neemt de Commissie in ogenschouw dat het enkele opslaan van de gegevens nog geen inbreuk op de privacy van betrokken personen inhoudt.²⁶ Van een dergelijke inbreuk kan eerst sprake zijn na selectie van de gegevens.

De regering heeft over de vernietigingstermijn het volgende opgemerkt:

'Een nadere selectie op deze gegevens is echter niet onbeperkt en ongeclausuleerd mogelijk. Artikel 8 van het EVRM, waarin onder meer de vrijheid van correspondentie wordt beschermd, waarop onder bepaalde voorwaarden inbreuken mogelijk zijn, staat onzes inziens aan een onbeperkte en ongeclausuleerde mogelijkheid tot nadere selectie in de weg.'²⁷

De Commissie van Toezicht onderschrijft dit uitgangspunt en wil het volgende over een mogelijke verruiming van de vernietigingstermijn opmerken: de Commissie onderkent dat verruiming van de vernietigingstermijn een grotere inbreuk op de privacy kan inhouden,

²³ Kamerstukken II 2000/01, 25 877, nr. 59, p. 8.

²⁴ Kamerstukken II 1999/00, 25 877, nr. 9, p. 26.

²⁵ Dit voorstel zal een onderdeel zijn van het wetsvoorstel dat ziet op de oprichting van de 'Nationale SIGINT (Signals Intelligence) Organisatie' (NSO).

²⁶ Zie in deze zin ook: Kamerstukken II 1997/98, 25 877, nr. 3, p. 44.

²⁷ Kamerstukken II 1999/00, 25 877, nr. 9, p. 26.

wanneer het in bulk ontvangen materiaal na ongerichte interceptie geselecteerd zal worden. Bij het groter worden van deze inbreuk, neemt echter tevens de toetsing aan de beginselen van noodzakelijkheid (art. 18 WIV 2002), subsidiariteit en proportionaliteit (art. 31 en 32 WIV 2002) aan belang toe. Tevens zal de dienst door de verruiming van de inbreuk op de privacy een zwaardere motiveringsverplichting voor het toepassen van de bevoegdheid hebben (vgl. art. 27 lid 4 sub b en lid 5 sub b WIV 2002). De Commissie zal na een mogelijke verruiming van de vernietigingstermijn er scherp op letten of aan de genoemde beginselen en eisen voldaan is.

De Commissie acht het daarbij noodzakelijk dat zo snel mogelijk wordt voorzien in een nadere wettelijke regeling, die het handelen van de MIVD zal legaliseren.

5. Conclusies en aanbevelingen

5.1 De Commissie constateert dat de gekozen verdeling in landen (mede) heeft geleid tot enkele problemen met betrekking tot de afstemming van taken tussen de diensten. De Commissie beveelt aan de mogelijkheden te onderzoeken voor een andere verdeling, waarbij meer wordt aangesloten bij de verschillende taken van de beide diensten. Dit laat naar het oordeel van de Commissie de verantwoordelijk van de hoofden van de diensten voor een goede afstemming van taken en samenwerking onverlet.

De Commissie beveelt aan dat de coördinator van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (art. 4 WIV 2002) zo nauw mogelijk bij de afstemming van taken en werkzaamheden van de beide diensten op het gebied van het onderzoek naar de proliferatie van massavernietigingswapens betrokken wordt.

De praktische voor- en nadelen van één operatieteam, bestaande uit MIVD en AIVD, verdienen nadere studie.

5.2 De Commissie acht het noodzakelijk dat de MIVD de status die een bron van de dienst dient te krijgen goed in het oog houdt en dat tijdig het verzoek om toestemming tot inzet van een agent bij de Minister van Defensie wordt ingediend en verleend door deze, zodat onrechtmatige uitoefening van deze bijzondere bevoegdheid wordt voorkomen.

5.3 De Commissie beveelt aan dat bij de MIVD wordt voorzien in een adequaat (intern) toezichtsmechanisme op de inzet van bronnen, zodat controle wordt gehouden op de status die deze bronnen dienen te krijgen.

5.4 De Commissie constateert dat de MIVD verschillende rapportagelijnen naar de Directeur MIVD heeft gecreëerd voor het gebruik maken van informanten die een veiligheidsrisico lopen als gevolg van het werk voor de MIVD. De Commissie is van oordeel dat de MIVD op deze manier voldoet aan haar verplichting zorg te dragen voor de veiligheid van personen met wier medewerking gegevens worden verzameld (art. 15 sub c WIV 2002).

5.5 De Commissie beveelt aan dat de MIVD haar verantwoordelijkheid jegens een bron ten volle neemt en daartoe toezicht houdt op de activiteiten van de bron van de MIVD en – binnen haar vermogens – op de activiteiten van buitenlandse agenten binnen het relevante samenwerkingsverband, voor zover die activiteiten een redelijkerwijs voorzienbaar veiligheidsrisico voor de bron van de MIVD kunnen opleveren.

5.6 De Commissie stemt in met het voorschrift dat de Directeur MIVD een beëindiging van een operatie dient te accorderen.

- 5.7 De Commissie onderschrijft het standpunt van de MIVD, dat voor de inzet van elke agent in beginsel een apart verzoek om toestemming dient te worden voorgelegd. Met name is het van belang dat ten aanzien van elke agent een eigen afweging op grond van de beginselen van noodzakelijkheid (art. 18 WIV 2002), subsidiariteit en proportionaliteit (art. 31 en 32 WIV 2002) plaatsvindt.
- 5.8 De Commissie stemt in met de handelwijze van de MIVD betreffende het vervallen verklaren van targets, die worden genoemd in het verzoek om toestemming tot inzet van selectie op grond van art. 27 lid 4 WIV 2002. Op deze wijze wordt voorkomen dat jegens deze personen of organisaties onrechtmatig een bijzondere bevoegdheid wordt uitgeoefend.
- 5.9 De Commissie constateert dat de toestemming ex art. 27 lid 4 WIV 2002 enige malen met een overschrijding van de wettelijke termijn door de Minister van Defensie is verleend. De laatste toestemmingen zijn binnen de wettelijke termijn verleend. De Commissie beveelt aan de toestemming voor de selectie ex art. 27 lid 4 WIV 2002 tijdig te verlenen.
- 5.10 De Commissie constateert dat er bij de MIVD voorzien is in een intern controlemechanisme met betrekking tot het vaststellen van de trefwoorden ex art. 27 lid 3 sub c WIV 2002 door analisten van de dienst, inhoudende dat van de ingevoerde trefwoorden steekproeven worden genomen. De Commissie stemt in met deze wijze van controle op de uitvoering van deze bevoegdheid.
- 5.11 De Commissie constateert dat de MIVD afwijkt van het voorschrift ex art. 27 lid 9 WIV 2002, dat inhoudt dat gegevens die niet zijn geselecteerd, voor een periode van ten hoogste een jaar mogen worden bewaard. Gegevens ouder dan een jaar worden momenteel door de MIVD bewaard, maar op deze gegevens wordt geen selectie toegepast. De Commissie acht het noodzakelijk dat zo snel mogelijk wordt voorzien in een nadere wettelijke regeling, die het handelen van de MIVD met betrekking tot de vernietigingstermijn ex art. 27 lid 9 WIV 2002 zal legaliseren.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de Commissie d.d. 10 augustus 2005.